

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈУ И УРЕЂУЈУ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН

И

АЛЕКСАНДАР ЈОРГОВИЋ.

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2 $\frac{1}{2}$ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

НАПРЕДНИ ВЕК.

Кад се у мислима вијнемо у старије доба, па расмотримо ондашње друштвене и домаће прилике, те их са данашњима сравнимо, ваћи ћемо, да су оне тако измењене, да кад би их наши стари сада видели, не би се знали у њима ваћи. Старије генерације памте још по нешто из наше полупрошлости, и хвале нам непрестано оно „старо, добро време.“

Кад се у мислима вијнемо чак у оно доба средњег века, када је не само сиромашна мајка одхрањивала своју децу „са преслице и деснице руке“, — већ када су и по великашким кућама па чак и дворовима и најотменије женскиње, ако не са преслице одхрањивале своју децу, но је у преслици био оличен делокруг жене, матере и домаћице, — када то помислимо, онда нам упада у очи велика разлика у животу женскиња тадашњег, — и садашњег.

У песмама народним читамо о јунацима, који су бравили домовину и домаће огњиште, у чијем је оружју био оличен делокруг мужа, оца и домаћина.

Човек се под обележјем „бојна копча“ борио са спољним неприликама; водио је бригу о свом домаћем огњишту и поро-

дици, и бранио их од спољашњег злог утецаја, а жена је у преслицином обележју неограничену власт имала у својем домаћем кругу, бринећи се не само о газдинству, већ и васпитавајући свој подмладак. Па како је кћи одрасла код своје мајке, помажући јој у тешкоме задатку кућевном, била је спремна, да кад се уда, у истоме правцу и смислу да и своје огњиште чува, и да се о свему у кући брине. Пример је био и остаће увек најбоље васпитно средство, па је и ћерка исто тако радила, како је то код своје матере видела.

Домаће огњиште било је тако изван уплива спољашњег света, да су на породицу од врло слабог утецаја били спољашњи догађаји.

Но, не морамо тако далеко ићи у натраг, да нађемо друге друштвене прилике и одношаје но што су сад, не морамо се враћати натраг у јуначко доба, — доста је ако слушамо приповести наших старијих, кад нам приповедају о друштвеним и домаћим приликама из њиховог детињства, које је за нас оно „старо, добро време.“

И у том старом времену био је дело-

круг жене, матере и домаћице доста сличан ономе из оног прастарог времена, и онда није друштво за женскињу имало другог делокруга, но што јој је јоште из давнашњих времена био опредељен.

Зар нисмо слушали од наших старих приповедати, како је у њиховом детињству било? Отац истина није више ишао „копљем убојитим“, били су то честити ратари, заватлије и трговци, који су ишли својим послом у поље, или по вашари; мати је код куће за то време разне кућевне послове обављала, а покрај силних послова доспела је још и да тка и да прече. У тај свој посао домаћи уживиле се тадашње женске тако, да нису осећале, да је то теретно; да је женскињу гори део живота допао, да треба тежити, да се то стање измене, — то је све проналазак новог времена. Једино што су тежиле, било је то, да своје кћери у бољи друштвени положај доведу, него што су оне саме имале. За то кћери своје и нису више приправљале за онај сталеж друштвени, у ком су оне биле, но су своје кћери давале на изображавање у заводе, који су се у то доба са запада почели и код нас појављивати. То су обично радиле богатије трговачке породице, и томе имамо да благодаримо, што имамо из старог времена велики број врло интелегентних женскиња.

Но покрај свега тога је главна брига материна и тада била, да своју кћер приправи, како ће што боље моћи као будућа домаћица и мати своје позиву одговорати. Па та тежња матера, ето се фала Богу и до данас одржала, и данас Српкиња мати сву своју бригу полаже на срећу кћери своје, и данас се мати брине непрестано о томе, како ће што лепшу и што сигурнију будућу срећу своје кћери засновати, брине се о томе, како ће је што боље моћи удомити.

Али у осталом свету нису свугде такве прилике. Повећани захтеви културе су их врло изменуле у осталом свету. Садашњост није више налик на оне прилике наше, што смо их напред споменули. Запад је у свему испредњачио, оне прилике, у којима се можда ми сада налазимо, те су тамо већ у давној прошлости; тамо је већ дотле дошло, да не може свака

женскиња да дође у оне сретне околности, да буде темељ домаћем огњишту и породици, шта више, врло је велики број женскиња, које се морају саме о себи бринуте. С тога мора тамо друштво и држава да се брину о томе, како ће женскињу отворити путе, да самосталном зарадом може своју будућност и старост осигурати, кад већ не може Богом јој одређеним позивом. Отворили су женскињу сваковрсне зараде у разним гранама индустрије, трговине, па ето кад ни то не достаје, у новије доба и научне путе.

И код нас су у најновије доба отворили двери науке и женскињу, да се може научно спремити за који позив у животу, изrekli су, да је женскиња исто тако кадра као и мушки огледати се на научноме ограшју, и ми видимо, да су женскиње похитале, да ту дату прилику употебе.

Па како Српкиње нису заостајале никак иза женскиња у других просвећених народа, тако ни на научноме пољу не ће да заостају, и ми видимо, да су се Српкиње спремале на разним свенауциштима још много пре, но што су сад у опште отворена врата к науци и женскињу у великом делу Европе, да су се велимо, још много пре училе Српкиње још са већим препонама. Ми већ из ранијег доба знамо да има Српкиња лекара, а код многих других народа тек се сад спремају женскиње у већој мјери да пођу на научан пут.

Кроз неко време ће се већ и Српкиње многе можда одавати научноме позиву, и ми ћемо се од једном наћи обасути благодатима напредног века.

Морамо још једном упозорити на то, да је на западу потреба изазвала отварање разних индустријалних, трговачких, обртничких, па и научних поља женскињу, — јер, као што је напред речено, има тамо велики број женскиња, које су друштвеним саставом, а без своје кривице, остале небринуте за будућност — ту су друштво, држава и сви фактори дужни, да спреме таку женскињу за који самосталан позив. Но где нема те потребе, ту није нужно, да се женскиња у којој грани науке спрема на самосталан позив и положај у животу и друштву; доста

је, ако уз кућевно образовање стече неки извештан степен опште образованости и интелегенције, која ће је омогућити, да у евентуалном неповољном случају се може спремити за какав позив у животу. Није нужно, да се женска одаје на научне путе можда из сујете, или што хоће да се одликује од својих другарица, — потреба треба да даде у томе правац, а не мода.

Не треба ни да обашка нагласимо то, да је у сваком случају нуждан дар и гвоздена воља, да се савладају тешкоће на научноме путу.

Свака нова ствар је примамљива, па је тако и одавање женскиња на научан пут. Многа ће женскиња можда и без потребе, а и без нужног дара и воље да се ода на изучавање које научне гране, можда само из сујете, или као што смо напред навели из моде, мислећи зар, да је то какво лако занимање, које се играјући даде савладати. Но то би било погрешно мишљење, јер је то трновита стаза, по којој и мушки, који су бар већом енергијом обдарени, са великим напором ходају, а за женскиње, без нужног дара и воље су те стазе управо несавладиве.

А друго, што је у женској природи још најглавније, и после постигнутог највећег успеха оставља за собом неку празнину и сету, која је неизгладива, исту ону празнину, као кад когод промаши позив свога живота. То осећање личи на музику, која се са великом дисонанцијом завршује.

За пример ћемо узети једног великог и правог женског научењака, Софију (Соњу) Коваљевску*).

Био је то велики дух, једна од нај-

генијалнијих женскиња XIX. века, која је у науци постигла таке успехе, на којима би јој и многи мушки научењаци могли завидети. Био је то славан математичар (што ју као женскињу још занимљивијом чини!) која је имала докторат, била је први женски универзитетски професор у Штокхолму, добила је од париске академије за свој рад Борденову награду (највеће одликовање што може научењак постићи); најконзервативнија академија, петроградска, наименовала ју је за свога дописног члана.

Ето така је то женскиња била! Та је тек имала дара. Па та женскиња је казала „да је управо несрећа за женскињу, кад има научнога дара, па тиме буде увучена у таку сферу, која ју сама никад не може усрећити“.

Чежња за домаћом срећом је ипак претежнија за женскињу, од све научености на свету.

Па тако и треба да је. То је основа породице, друштва, државе и свега света. Против тога се не може силом војевати, ту не помажу р.злагања, ни теорије, — и то је срећа што је тако.

Нека потраје оно „старо добро време“ у нас још дуго, да не буде потребе, да наше Српкиње морају по трновитим стазама разних научних грана ходати и тиме себи леба за живот тражити, то нека буду само изузетци усљед ванредне даровитости, већ нека се свакој младој Српкињи кад дорасте захори:

Одби се бисер грана!

То им желимо, и у то име им поздрављамо нову годину!

У Н. Саду о новој години 1897.

М А Т И.

Кад сам била дете мало...
Код постеље мајко мила
Седела си многе ноћи,
Над твојим си чедом бдила.

Певала си дивну песму,
И сад чујем гласа њена,
Јер ми увек још у души
Живи на њу успомена.

Звуци меки, нежни, благи,
Кроз мрак су се разлегали;
Као да су са висине
Ноћна неба извирали.

И ја сањам... као да ме
Анђелчићи крил'ма хладе,
Па ми шапћу слатке речи
Пуне миља, пуне наде.

*) Њено „Сећање на Жорж Елијотову“ изашло је у „Женском Свету“ у преводу гђе К. Х. у бр. 8. и 9. од 1896. год.

Сад не певаш више мајко...
 Не чујем ти гласа мила,
 Место песме, тешка туга
 Око твог се срца свила

Живот ти је тежак био,
 Препун бриге, туге, ваја,
 Јуначки си све носила
 Без и једног уздицаја.

Само кад је у мом оку
 Суза туге затрептала,

Панчево.

И твоја је душа мајко
 Тешким болом задрхтала.

У топлом смо загрљају
 Налазиле тузи лека,
 У том часу... зачула сам
 Ону песму из далека.

Мислила сам, да сам опет
 Мало, срећно дете твоје,
 Што налази тузи лека
 На грудима мајке своје.

Даница Чакловић.

БАДЊЕ ВЕЧЕ.*)

Знам, да ћеш се зачудити, од куд се твоја стара заова накнула, да ти лепоте Лапада описује, — тим више, што знаш, да ми је писање мрзак посао од увек био, да ја стога немам спреме, што је нужна за писмени израз мисли и осећаја... Но, свако чудо за три дана веле наши — и зато се журим, да ти ма и бледу слику ове величанствене природе пошљем, која на мене тако силно утиче, те сам се и пера латила, да себе понизим...; јер износећи њену величину, а не имајући за то снаге, — износим своју ништавост... Али ти, која у салашу уживаш, у скромној лепоти његове природе, — ти ћеш и ову слику твојом маштом оживити, твојим срцем загрејати; она ће у одсјају твоје лепе душе у свежим бојама сијнути, — и зато је теби шаљем.

Сећаш ли се, драга Маро, како си ми једном рекла, кад смо се по салашу шетале: Нејди Савка у Дубровник! — Остани код мене, та не може ни тамо лепше бити!... Зар није ова Бачка море од равнице, — а шеница и кукуруз, зелени, — златни вали, кад их ветар затала са...! — Па како тад кроз то поље шџми, какви мирис струја, ... и тајанствено миље у нами буди, — ... зар не мирише као мајчина душа, кад одојчету рану пружа — — ? — а видиш онај салаш тамо, то је галија на том сувом мору, — бели зиди — бела једра. а Ђерам — катарка...! Тамо ти олет

поглед вуче оне дивне ливаде и шуме, — убави Срем, ... са китњастим бреговима, ... та и наше је небо плаво, и љупко се смеје... гледај само, како јарко сунце у то зелено море тоне — —!

Право имаш Маро рано! — — Свуд је дивна божја природа кад кроз око срце гледа..., па тако је и са салашом — и Лападом.

* * *

Лапад је најлепши крај у околини Дубровника, — ал зимус се овај у чаробном облику показао!....

Каменита брда — што се у Херцеговину пружају, беху снегом покривена, ... а кршни висови тих горостаса, о које се одсјај сунца силно одбија, — блистали су као драго камење, са којим се ова дивна природа окитила...!

Ниже доле — све зелено; а тамо горе — плаво небо, на западу море грли, и тихо о својим тајнама шапућу....

На лаком ветру — светлост трепти, и сјајне прелива боје, као меке таласе.... преко брда и долина, преко огледала, што се морем пружа и страхоте му крије, — док га бура не разбије.

Јарко сунце спустило зраке, — те небесне жице затегле се за морске капљице, а виша их сила вечном армонијом креће — у славу божију!....

И овај кутић земље, Лапад, је храм....

*) Из писма гђи Мари дра Полита-Десанчића.

у њему се химна чује, кад се душа Творцу диже — — —

* * *

Над Дубровником се облади вију, . . . у даљини грми, сева, — а пред њим се дивна указала дуга, као небесни славолук! . . .

Лагано сунце тоне, — у модро Јадранско Море — и последњим руменилом позлађује Груж и Лапад, — из којег се Петка*) као китњаста олтар диже —

Тмастих чемпреса врхови — вошта-Лапад, децембра 1895.

лицом гору, — у пламену хоризонта. . . . на вечерњу дубровачког неба.

Сунце је утонуло, — — воштанице утрнуле, — — ноћ се спустила — — — —

На вечноме своду. — вечито кандило бледим светлилом дрхће. — — а око њега тајанствене сенке коло воде.

Врх Петке — борове шуме. . . . бадњаку гору свећице — ситне звездице.

Зорњача се указује.

Анђели поје.:

Рождество твоје

Христе Боже наш!

С. С.

У КАЈАЊУ.

Била ми је некад срцу дража, ближа,
Сад кајања мучног осветљива грижа,
Једина је храна гордом срцу том,
За сву љубав што га проклињући корим.
Ах, ту грешку срца да је да прегорим!
Милости да немам у кајању свом!

Истинита љубав зар је могла расти,
Кад су срцу лаке и тренутне страсти,
— Осеке и плиме, ћудљиве, нетрајне?
Ја познајем њихне изневерне силе,
И лепоте лажне, што су накит биле
Њеног срца дивног, њене душе сјајне.

Бол осећах душе чисте и пламене,
И гњев поносити узруј'о би мене,
Кад сажали срце, што љубављу м'ири.
Ил' жаљах, кад пакост душу јој наружи,
А из ока ладна празно срце вири.

Оног ока жива, што у ретком часу
Искрен пламен кроза зеницу разасу,
А блистави зраци, жарки, силни, плави,
24./IX. 1896.

Расипљућ' се милим оком у искрице,
Круњаху се чисто кроза трепавице,
И згараху срце као огањ прави.

И то плиме само изненадне беху;
Права љубав никад у своме осмеху
И нежном и срећном, да на лице слети.
Сујетна јој машта љубав јаку воли; —
А ја кунем срце да љубав утоли,
И никада више да је се не сети!

Подсмехнем се јетко, — или с дахом брзим
Моје драго бурно и кунем и мрзим. . .
Или с болом тешким извређана срца,
Равнодушност зовем, нек и мржњу згаси,
Нек тог срца више не чују се гласи,
Без мржње и бола, нек спокојно куца.

За освете ситне живу нек не њива. . .
Подругљиво горко срце се одзива:
Не можеш ти ране своје да преболиш!
Залуд мира тражиш; залуд и кајање,
И покуда јетка, и преклињање.
Свака бура мене. . . . залуд! . . . још је волиш

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Нови Сад.

Одбор добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држао је 14. (26) децембра 1896. своје редовно заседање, под председништвом гђе Јулке Радовановићке. У седници овој прочитан је записник одборске седнице од 18. (30) новембра о. г. Оверава се.

Председница извештава, да се захвалиле на одборничкој почасти гђе: Олга Славнићка и Катица Манојловићка.

Пошто је крај године, узима се на знање, и у колико би имала која од њих да носи ту почаст даље, предложиће се скупштини да бира друге на њихова места.

*) Петка је брег код Дубровника.

Перовођа извештава, да су рачуни од 1896 г. и књиге друштвене прегледани од прегледачица, начелнице и перовође, и резултат је овај :

1. у главној каси било је примање:	1057 ф. 33 н.
	издавање: 150 ф. 56 н.
2. од куће друштвене.	примање: 868 ф. — н.
	издавање: 924 ф. 49 н.
3. од забавишта . . .	примање: 753 ф. 25 н.
	издавање: 1072 ф. 23 н.
4. од чланарине	608 ф. — н.
5. на милостије	184 ф. 50 н.
6. на питомице	255 ф. 25 н.
7. на одело сироте деце	195 ф. 50 н.
8. на улоге	457 ф. — н.
	<hr/>
Свега примање:	3286 ф. 58 н.
издавање:	3239 ф. 53 н.
Готовина:	47 ф. 05 н.

Сиротој деци купљено: 65 пари ципела, 110 мет. пархета, 22 мараме, 54 пара чарапа; све за 195 фор. 50 новч.

На позив суботичке задруге изашиле на прославу одбор подначелницу гђу Христини пл. Новићку и још једну од госпођа одборкиња, која се прими.

Скупштина се заказује за 12. (24.) јануар (у недељу после подне у 2 сата) у дворани срп. више дев. школе.

Прорачун за скупштину углављује се у следећем:

Примање од чланарине	600 ф.
„ од забаве	300 ф.
„ од добровољ. прилога	50 ф.
„ од куће	850 ф.
„ од интереса	270 ф.
„ од општине	600 ф.
„ од уплате деце	100 ф.
	<hr/>
Свега	2770 ф.
Издавање: $\frac{1}{3}$ у фонд друштвени.	600 ф.
„ на приправнице	250 ф.
„ на одело дечије	200 ф.
„ на милостије	200 ф.
„ на порез и вар. трошак	250 ф.
„ на репарацију куће	150 ф.
„ на послугу и штампу	50 ф.
„ на чланарине и прилоге	50 ф.
„ на забавиште	1020 ф.
	<hr/>
Свега	2770 ф.

Д О П И С И.

Сомбор. Под утиском радосне појаве удружења Српкиња у нашем месту, удружења у племенитом, добротворном смеру, хитим да вам јавим, како је текла ствар обновљена женске добротворне задруге Српкиња у Сомбору. Обновљена велим, јер је у Сомбору постојала већ пре толиких година женска задруга Српкиња, а од времена њеног престанка је већ у више маха покушавано, да се прекинути коначно опет настави, — али је то некако увек с натегом ишло. Но ево фала Богу сада се и давнашња жеља наших Српкиња остварила, обновљена женска задруга се конституисала.

Добročинство наших овдашњих Српкиња није престало ни онда, када је задруга престала. Увек је било пута и начина да се на племену ту какву цел̄ дарује, или где је требало помоћи — помогне. Сироте приправнице, или бедне удовице биле су потпомагане из редовних прилога месечних, које су отменије и имућније Српкиње између себе купиле. Континуитет рада женске задруге није тако рећи ни прекидан. Но ипак се сви радујемо, што је обновом дошла и наша задруга у коло својих сестара, са којима ће заједнички да поради на истакнутој сврси.

На Ваведење је био договор о припремама, и о сазивању скупштине, на којој би се имало друштво конституисати. Иста је скупштина позивима била сазвана за 24. новембар у новој и свечаној дворани српске учитељске школе. На свима искупљенима могло се видети радосно расположење, које је до краја скупштине трајало. На скупштини овој изабрана је за председницу уважена госпођа *Кашарина (Арсе) Вујиќа*, за подпредседницу *гђа Зорка Дракулиќа*, а за благајкињу *гђа Даринка Георгијевиќева*. Перовођа друштвени је госп. професор учитељске школе *Милан Стојишиќ*. За прегледачице су изабране ове госпође: *Милева Гавриловиќ*, *Марта Бикарева* и *Ленка Гергурова*. У задружни одбор изабране су следеће госпође: *Јулка Вујиќ*, *Кашинка Вукичевиќ*, *Вера Коњовиќ*, *Меланија Павловиќ*, *Александра Бикарева*, *Александра Малешевиќ*, *Лујза Ковачиќ*, *Ана Павловиќ*, *Даринка Поповиќ*, *Милица Георгијевиќ*, *Кашинка Калиќ*, *Јулка Поповиќ*, *Јелена Крониќ*, *Кашарина Деметровиќ*, *Кашинца Борђошки*, *Милица Јовановиќ*, *Лујза Бркиќ*, *Мел. ил. Зако*, *М. Грујиќ*, *К. Јездимировиќ*, *Вида Јанковиќ*, *Леошава Цвешковиќ*, *Савеша Јераска*.

Знам, да ће ова вест о нашем удружењу радосно бити примљена свугде, где се год разбира о нашем ма каквом напретку, за то вам и шаљем ове ретке, да их наш „Женски Свет“

разнесе свима нашим добротворним задругама Српкиња, да дознаду, да су стекле још једну нову другу, којој желимо од свег срца напретка, дуготрајног корисног деловања.

БЕЛЕШКЕ.

ПРОСВЕТА.

— Главни одбор учитељског удружења прогласио је са свима учитељима и учитељицама из Београда и са осталом многобројном публиком у свечаној седници стогодишњицу рођења *Јована Гавриловића* великог добротвора школе и учитељства. Поводом тим основан је и „Школски музеј“.

○ *На женском медицинском факултету у Петрограду*, који је дане отворен, уписало се ове године нових 226 ученица, те сад са лањским има свега 741 женских слушаоца у том свенаучишту.

— На Цетињу ће се ове године прославити двадесетпетогодишњица прве женске основне школе у Црној Гори. Ово оснивање женске школе, скопчано је са именом *србе Вицковићеве* која је прву женску школу на Цетињу отворила.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

— *Нико се може дознати; јесу ли фришка јаја.* У литру воде се метне 110 грама соли, да се со раствори. Јаје, које хоћемо да пробамо, метнемо у ту воду. Ако је од тога дана, дакле сасвим фришко, оно се спусти на дно лонца; ако је од јуче, онда не ће dospети сасвим до дна, ако је од три дана, онда се само сво загнури у воду; ако је старије од пет дана, онда вири из воде, и што већма излази из воде, тим је старије

ЗДРАВСТВЕНЕ БЕЛЕШКЕ.

— *Сујета* женска шта може да учини. — Лондонска штампа јавља опет о једном случају, у коме је млада девојка постала жртва своје сујете. Нека млада девојка попне се у Лондону у омнибус, падне тамо у несвест, те је брже однесу у најближу болницу, и тамо за неколико сати умре. После се дознало, да је девојче то, да би имала што тањи струк, носило и за време спавања неку врсту гвозденог оклопа, који

ју је стезао. Тај гвоздени мидер мећала је она сваког вечера. Дању је пак носила обичан јако стегнут мидер. При прегледању испоставило се, да су сви унутрашњи органи, нарочито плућа и јетра, услед стезања изгубили свој природан облик и положај, и сасвим су били унакажени. Истражни судица је званично метнуо као узрок смрти: *Лагано самоубијство кокшеријом*, и замолио је сву лондонску штампу, да ова жалосни догађај што већма објави, не би ли се друге младе девојке ужаснуле.

— *Правило за женско.* Не придевај придевачом, где треба иглом прихватити. Не облачи белог одела, ако није бело. На скупо одело не мећи лошег накита. Не купуј јефтину обућу јер је скупа. Не претрпавај главу на рачун ногу. Не облачи се скупе, него што можеш поднети.

— Против штудања је најбоље средство ово: Ваља направити од рена пилуле, и прогутати две три. Или замочити у сирће парче шећера, метнути у уста и оставити да се растопи.

ПОУКА, КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ.

— *Своба Срба, слина Паје Јовановића.* Г. *Петар Николић*, велепоседник и трговац уметничких производа у Загребу, издао је опет својим трошком једну знамениту слику о којој овде хоћемо да проговоримо у тој намери, да свратимо пажњу наших поштованих читаоца на њу. Биће познато, да је уметник — сликар, Србин Паја Јовановић, израдио за патријаршески двор у Карловцима велику слику, која представља сеобу Срба под патријархом Чарнојевићем год. 1690. Заиста је овом сликом представљен један од најважнијих момената у историји нашој овде. Уметник је пре израде преврнуо све што се односи на то доба, и што је могао ваћи, употребио је знање наших одличних историчара, па је то све у себи прекалио, и плод тога рада је слика, која је сад већ у Карловцима смеште-

на. Ту слику, како ју је уметник замислио и извео, преузео је г. Петар Николић огромним трошком у своју накладу, дао је олеографијом умножити, и сачувао нам је првобитни замишљај и извођење уметниково (јер је уметник ону велику слику доцније преиначио). Г. Петар Николић је тиме велику услугу учинио и историји српске уметности, што је за сва времена сачувао замишљај уметников, а ми смо уверени да ће се то његово пожртвовање знати и уважити. Кома је год могуће, да своје одаје сликама украшава, нека не пропусти прилику, већ нека набави слику „Сеобу Срба“ што је издао у лепом формату и лепом оквиру г. Петар Николић у Загребу. Слика је дугачка 95 см, а широка 63 см, у лепом је позлаћеном оквиру, који је широк 13 см, дакле јој је величина врло угодна и угледна за стајаће собе. Цена јој је 27 фор када се за готово узме, а кад се на отплату узима, онда 30 фор. Г. Петар Николић је већ до сад издао много српских слика, које виђамо по нашим кућама, па и ово његово најновије издање ваља да буде потпомогнуто тиме, што ће наш свет куповати ту слику, место других, које се не односе на нашу прошлост, нити су у свези са нашим народним животом. Уверени смо, да ће српске домаћице, чијем је укусу остављено украшавање домова и одаја, знати и хтети слици овој достојног и угледног места наћи у својој српској дому. Ми ову слику топло препоручујемо ради набавке.

— *Српкиња*, илустрован календар за наш женски свет за просту годину 1897. уређује Јован Поповић. Година друга.

Као што смо у прошлом броју објавили изашао је овај календар за женски свет још благовремено, да га је могла свака Српкиња, која се разбира и интересује за српску књижевност, набавити. Јер ако хоћемо право да кажемо, ово и није календар, већ је то као нека годишњица одабраних радова књижевних, поглавито женских, или ако су мушки, баве се таким питањима, која женскиње у свакој прилици морају занимати. Одабрани радови, који се у обе године Српкиње налазе, нису спали на то, да иду „приде“ уз календар, него би могли сачињавати самосталну књигу годишњицу, намењену нашем женскињу. Интересантна су и писма, управо одзиви уреднику од више интелегентних женскиња, као и објава уредништва „Српкиње“, — из којих видимо, да је женски немар за књигу, која је баш женскињу намењена, исти таки као

и мушки немар; а то не би требало да буде, особито код оваке књиге. Уредник г. Јован Поповић заслужује сваку хвалу, што је знао задобити тако велики број женских сарадника, — али и издавач заслужује, да га женски свет боље потпомогне растуривањем ове тако красне књиге. Овде никако не може служити као изговор то, што је ово календар, — може се овај календар купити и о Духовима идуће године и читати, не ће од своје вредности баш ништа изгубити. Јер тек предпостављамо, да не ће наше женскиње купити ову књигу баш само за то, да види кад је који светац, већ да ће ју купити њене ваљане садржине ради. Ми топло препоручујемо нашем женском свету, којем је и намењена, ову ваљану и изврсно уређену књигу.

— Г. *Мита Калић*, професор учитељске школе у Сомбору објављује, да је изишао из штампе „Максим“ шаљива игра, коју је Матица Српска наградила са 200 фор. Књига износи једнајет штампаних табака, и због тог јој је повишена цена на 50 новч. за нове претплатнике

— Г. *Милка Гргуrowa*, позната уметница у глумачкој струци, позива на претплату на прву свеску својих прича. Књига ће бити од 6½ штампаних табака, и коштаће 1 динар или 1 круну. Као женскиња обраћа се свима женским дружинама са молбом, да књигу ову изволе својим чланицама препоручити.

○ *Албум српских игара*. Под овим насловом издао је наш вредни књижевник Мита Стајић из Београда српске игре у ноте сложене и удешене за гласовир. У тој свесци има 101 игра, што играју у Србији и осталим српским крајевима. Свака је та укусно израђена; ноте су чисте и јасне, као да су рађене у каквим горњим музичким израдама. С поља је лепа насловна слика, како Срби играју коло, те по томе може послужити згодно и као дар младим Српкињама, које се уче на гласовиру. Цена је за Аустро-Угарску 2 ф. 50 н. Експедиција се врши из Земун за ове крајеве, а тако исто се и новац шаље у Земун поштанском упутницом на издавача Миту Стајића.

Ми препоручујемо ово дело нашим Српкињама. — н.

— *Православно српско црквено пјеније*, по старом карловачком начину за мешовити лик удешио *Тихомир Остојић*. Друго прерађено и попуњено издање. Сопран и тенор стоји 1 ф. 50 н. алт и бас 1 ф. 25 новч. Сва четири гласа заједно 5 фор. Може се добити само код управе

ерске велике гимназије у Нов. Саду. Ово ће дело добро доћи свима који воле наше црквено појање, особито богословима, учитељским приправницима, свештеницима и учитељима.

— У Новом Саду ће од нове године излазити нов учитељски лист „Школски Одјен“, који ће заступати интересе школске и учитељске, расправљати педагошка и методичко-дидактичка питања, претресати васпитну страну у школи, породици и друштву. Лист ће излазити сваких 10 дана на читавом табаку и стаје годишње 4 фор. Уредник је листу г. Кузман Миловановић учитељ у Новом Саду.

— У Земуну ће од 1. јануара 1897 год. почети излазити илустровани лист за децу „Мали Свет“, који ће излазити двапут месечно. У њему ће бити слика, песама, приповедака и позоришних игара за децу. Осим тога ће уз сваки други број излазити додаток, који ће садржавати приповетку, а свршетком сваке половине године добијаће читаоци велику слику на фином картону. Лист ће коштати 2 фор. на годину.

— *Вертеп и звезда о Божићу*, како се носи, шта се говори и поје и приказује. Из старинских записа састављено и на свет издао. У Нов. Саду, издање српске књижаре Браће М. Поповића. Цена је 10 новч.

Књижицом овом сачуван је од заорава један наш стари и леп обичај божитњи, ношење вертепа. Још да су и песме забележене нотама, онда би се и ти старински напеви одржали и распростирали. За децу је баш као што треба ишао пред Божић.

— *Двапут продана*, роман Драг. В. Гал, превео Емил Јелић, друго издање. Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића у Новом Саду 1896. Цена 50 новч.

— *Мали приповедач*, збирка прича за децу. Из енглеских писаца превео Никола Т. Ђурић. У Пожеги 1896. — Збирка ових приповедака за децу добро ће доћи као божићни или испитни поклон за децу, јер су у њој врло одабране приче удешене према дејем схватању.

— Г. *Григорије А. Николић* протопрезв. помоћник, позива на претплату на збирку својих проповеди, под насловом: *Глас пастира*, које дело ће изнети до 12 штампаних табака, а цена ће бити за претплатнике 1 круна (1 динар и 20 пара дин.) Рок претплате је до нове године.

— Изашао је позив на претплату на „*Бу бањ*“ хумористичко-сатирички илустровани лист, који излази сваког 1. 10 и 20 дана у месецу, и стаје за Аустро-Угарску годишње 3 фор., на пола год. 1 ф. 50 н., на четврт године 75 новч. Учителима и ученицима 2 ф. годишње. За остале земље годишње 4 фор., на пола године 2 фор. на четврт године 1 фор.

РАЗНЕ ВЕСТИ.

— У северној Америци измишљавају свакојаке начине, како би изворе за добротворство умножили. Тако се тамо чланице добротворних женских задруга примају и тога, да у неким извесним данима узимају на себе дужности кондуктера на варошким жељезницама, те онда жељезничко друштво уступа неки део прихода на добротворне цели. Тиме се увећа приход и једних и других, јер у те дане онда обично слан свет се вози на тој жељезници; чак и они који то иначе не би радили, само да се увећа приход добротворних задруга. — Да ли Боже, и код нас свет предусрета тако радњу добротворних задруга!

ЈАБУКА

НОВЕЛА Сватоплуца Чеха

Сватоплук Чех, чешки писац, родио се 21 Фебр. 1846. у Остредку у Чешкој, најзнаменитији је писац од садашњих чешких писаца. Он је уздигао до садашњег ступња епску појезију у модерној чешкој литератури. Уређује у Прагу са С. Хелером чешки белетристичан часопис „Kvety“ (Цвеће). Од знаменитијих дела су му „Adanite“ из Хуситског доба, „Еугора“ (тако се звала лађа на којој је из Европе отишао), „Čerkes“ (Черкез, догађај из Кавказа), „Ve stinu lipy“ (У липином хладу, идила са села његовог) и још друго. Осим тога има од њега и приповедака у прози. Његову једну сличицу доносимо овде, да и наши поштовани читаоци упознају овога славног писца.

У списку клијената дра ** слабо се налазе не види, да су сељани. Тако се н. пр. господару Робичеку, господару Абелесу, господару Карцу

не види баш ништа да су сељани, ако не речемо да им је буђелар од зноја исхабан, који има силне одељке, у којима се налази по гдекоја меница или обвезница исписана неуком руком каквог честитог сељака. Кад би се на овим „армуникама“ господара Робичека, господара Абелеса, и господара Кареца могло свирати, за цело би се чуло лепих ствари из чешких земаља, али би онај који би то слушао пре плакао него што би се смејао. Али оваки господари обично повере коме званичном послужитељу у варошици, да на овим „армуникама“ гдегод на малој јавној лицитацији, уз добеш, жалостивне песме поевирају.

Као што рекосмо — др ** нема много клијената са села, али међу онима што их има, налази се прави тип у свој својој чистоти. Јамачно има у свакој адвокатској канцеларији по такав један сеоски тип, који својом простотом мало освежи онај загушљиви ваздух, окужен мијазматичним испарењем модерног друштва.

Ја држим да су такве партаје нужне и самом адвокату ради тога, да освежи мало свој ум. Баш сад је одправио силесију префригани клијената из вароши, који се као оно дивља звер, из Гетеовог срањења, само за своје ствари окрећу, већ му глава бучи од силних цифара, еснапа, меница, експенза, кућа и других сличних ствари.

Врата се опет отворе, а у собу ступи нека дречна прилика, и назове: помоз' Бог! Добар дав, како сте?“ па стаде у неприлици окретати и стискавати шубару. Нехотице се разведри лице одветниково. „А добро дош'о чико! Седите, седите! Је ли било и код вас кише? Но па како је, шта је ново?“ А чика онда приповеда овако просто, кад и кад умете какав снажан израз и млата живо рукама. Адвокат се смеши. Њега занима ова распра, која се догађа на селу, где су куће маховином обрасле, и где су њиве пуне златнога класја, куда га можда срце сада и не вуче, али тек радо помишља кад и кад на то, кад може своја прашњава акта да остави и да мало душом одахне. Њега занима то простосрдечно поверење клијента сеоског, који мисли да му адвокат може све изградити, да је препреден као враг.

Па онда и у томе има неке дражи, кад та кав сељак пре сваког разговора извуче какву маслену књижицу или стане дрешити крај завезане мараме, па стане оданде вадити банке, да изравна прво свој рачун.

Али покрај оваких лепих страна имају такви клијенти и својих тавних страна. Обично им кожуе јако заударāju, па зими седе радо баш код фуруне у канцеларији, где са њих цури вода као са каквог снежаника кад се топи.

У регистру клијената дра ** био је у овом нашем случају овај човек уведен под скромним именом Матија Прохаска. Од прилике пре три године је први пут прекорачио праг ове канцеларије, а необично се свима одмах допао. А имао је процес због некакве ствари, која би пре требала да дође као стажака каквој идили, или би вреднија била да се опева, него да се о њој води процес.

Била је то једна јабука, оно песничко дрво, које је умиљатог изгледа како с пролећа у цвету, када пчеле зује око њега, тако исто и с јесени, када му се гране од зрелог, руменог плода пресавију.

А ствар је била у томе. На разору, баш тамо где се њива Прохаскина сучељава са њивом Варваре Врхцабове, стојала је та јабука сама саморана, у чијем хладу су се одмарали за време жетве и газде и радени како једне њиве, тако и друге. Али не лежи враже; једанпут Врхцабова обере сву ту јабуку, која је и тако већ слабо рођавала — којом приликом је, као што доцније пронађена акта о том сведоче, добила ни пуну саћурицу незрелих јабука — а већ после неколико дана ју је утужио Прохаска преко свога адвоката због узнемиреног поседа. После тога је било и других распри међу комшијом и комшиницом: тако због тарабе, стреје, због прозора у туђој авлији, због греде, која се помолила у туђу авлију и због још многих других ствари — али је јабука ипак увек била најјачи предмет процесању, па зато свако у канцеларији чим је видио Прохаску, одма му је пала на памет јабука. „Но па како је с том јабуком?“ било је увек прво питање писара, кад је хтео милостиво да с Прохаском одпочне разговор; а и сам адвокат, кад је требало какву нову распру с грабљивом комшиницом упочети, увек је узео табак чисте хартије, направио на среди тачку и рекао: „Ту дакле стоји та јабука, а од ње овамо десно и т. д.“

Већ су неколико распри, што су после јабуке дошле, сретно или несретно било окончане, а распра с јабуком још никако да се сврши, отегла се као гладна година. Ја не знам шта је био узрок томе одуговлачењу, или је тај процес изгубио вид поседа, па се претворио у клизави

вид својине, или је било каквих других врашких смицалица — не знам, у тим стварима се ја не разумем. Али то стоји, да је Прохаска увек, кад је у посету дошао, прво запитао: „А докле је, молићу, та ствар дошла, с том јабуком?“ „Скоро ће се доказивање закључити“, одговори му је адвокат. — „Нека кошта ма колко — само јој исцедите восак, господин докторе, на товарите јој само много трошка“.

Није ни чудо, што је добри Прохаска пако стио својој комшиници. Био је удовац без деце, имао је и лепог имања, па је могао бити потпуно сретан, да му зли удес није дао за комшиницу баш Врхцабову. Јер ова му је баш живот загорчала. Са три стране била му је кућа и авлија опкољена њеном авлијом и баштом, али то није био меки загрљај суседске љубави, већ крвожедне звери, која пружа своје смртносне канџе да зграби невину жртву. Граница између њених добара није била мртва линија, него је била са свију страна нападана; крајегулно камење као да је било из године у годину све даље помицано. Па и само здање комшинице Врхцабове са лепом гостионицом као да се већ из давна пружало према авлији Матије Прохаске, забат се већ подругљиво избечио у његову авлију, а бундеве се гурале и трпале већ у његову башту.

Ја управо не знам, ко је од њих двоје био у овом случају јагње, а ко курјак, или су обе стране биле курјаци; само знам, да су неки у канцеларији адвокатовој Прохаскино приповедање са неким осмејком примали. То смешење није престало ни онда, кад се Прохаска клео и тврдио, да ће га немирна сусетка дотле дотерати, да ће своје добро продати и отићи куда у Русију или Америку, јер му је већ дотужало то вечито процесаше. По његовим речима била је та жена прави сотона, која носи на души и прерану смрт свога покојног мужа, и да би могао о њојзи такве ствари приповедати, да би се слушаоцима кожа жежила.

Међутим је један процес други стизао. Недавно је једна греда, коју је насртљива комшиница за један добар педаљ изгурала из зида у Прохаскину авлију, судским решењем на своје место повраћена. Но тек што је то довршено, заступник прохаскин је већ спремао нову тужбу због узнемиривања поседа, јер су искинули две летве из неке тарабе. Заступник је као и обично тиме почињао, да је на сред табака хартије начинио тачку, и рекао: „Овде дакле стоји јабука“ —

„Стојала је“ исправљао га је Прохаска већ неколико пута.

Јер морам приметити, да несретна јабука није дочекала ни краја доказивању. Једне бурне ноћи нестала је са лица земље, сломљена и од муње спаљена, нестала је свечано и лепо као какав светли метеор. То њено нестајање није баш никаквог уплива имало на даљи ток те распре; она је текла и даље, ма да је дрво пропало и изгорело, распра се отегла. У процесу је јабука још тамо стајала, цветала и незрели плод доносила — јер што није у актима, није ни на свету.

На неколико дана за тим опет дође Прохаска у канцеларију:

„Тужба је већ предата“ дочека га његов бранитељ. „Јесте ли се постарали, да се ништа не дирне“.

„Обадве летве су тамо на земљи, како су пале“.

„Добро је. Јер треба комисија, која ће на лице места доћи, да што тачније види, како сте у поседу узнемирили“.

„Али господин докторе, има нека закачка“.

„А каква“?

„Та знате — кроз ону дѐру сад у тараби пролази из њене авлије живина јој у моју башту, па ми силне штете прави. Моја покојна је здраво пазила живину, па и ја водем да видим жуте гушчиће и шарене пилиће, како иду за квочком. Али ова Врхцабова што ради, то је преко јего.“

„Њена живина је сва у авлији. Ту су вам петлови, копунови, кокошке, ћуркови и ћурке. Па то све она не држи ради какве асне или на прилику за свој ужитак, боже ме сачувај, она то држи само због тога, да мене та живина од раног јутра до мркле ноћи једи својим какотањем, блебетањем и кукурикањем, и да ми се провлачи кроз плот, па да ми у башти грдне штете почини.“

„Нисам ни пре могао да се одбраним од те безобразне живине, а сад одкад фале оне две летве у тараби, од то доба се шета њена живина по мојој башти, као код своје куће. Али ја ћу већ и томе краја учинити. Ја ћу — знате — купити једну двоцевку, па ћу поубијати сву живину, што се кроз плот провуче у моју башту, не марим, па ма то био и онај највећи ћурак“.

„А, тиме нећете баш бог зна шта паметно урадити. Него ја ћу вама нешто друго казати. Ухватите ви ту живину што кроз плот прође,

па је задржите у име отштете. Закон вам у овом случају даје право, да узаптите те штеточине“.

На неколико дана после овог саветовања, ето ти Прохаске опет у канцеларију, сав усплахирен.

„Дакле јесте ли узаптели живину? запита га доктор.

„Јесам“.

„Но, па шта се збило“?

„Ето шта“! И Прохаска зглади своју суву риђу косу с чела, на коме се сад видиле модрице и неколико чворуга.

„Дакле туча“?

„Те још каква! Она је дошла са слугом и слушкињом мени преко по живину, па ме је ту изгрдила, каквог ме није називала, и лоповом, арамијом, — свакојако. Силом ми је отела њену живину, а кад сам ја за њом погрчао, зграби она једну од оних прокрханих летава, те мене удари по глави. Ја зграбим другу летву, па би обе летве сигурно искрхали о наше главе, да нас нису суседи развадили“.

„Ми ћемо њојзи већ показати. Приповедите ми још једанпут, како се то све догодило. Сутра ћемо одмах предати тужбу против ње због увреде части. Ви ћете сами ићи на рочиште ереском суду; ја ћу вам већ потанко казати, како ћете се тамо владати. Ја бих ишао с вама, али не могу због других послова, који се не могу даље одлагати“.

После овог разговора није завирио Прохаска дуго времена у канцеларију, тако, да је то већ свима упало у очи. Прође недеља дана, прођу и две, три, а у канцеларију никако да дође овај честити сељак, већ је свима фалио. Међутим се збио онај давно жељени и исчекивани догађај: процес због јабуке се докончао, и то судским решењем у корист Матије Прохаске.

Кад је овај после дугог времена опет једанпут дошао у канцеларију, адвокат му је победоносно показивао пресуду.

„Добили смо, пријатељу, добили“!

Али на велико изненађење адвокатово, за светле очи Прохаскине радосно само на један тренутак, а после му лице добије опет израз као да је у неприлици, са којим је изразом већ и ступио у канцеларију.

Што стојите тако као дрво? Шта вам је? Је ли можда распра она код ереског суда по вас кобно докончана“?

„Није“.

„Е, па да шта је? Прочитајте само ову дивну пресуду. Врхцабова је морала све бледити и зеленити, кад је ово читала. Та погледајте само, какву вам грдну своту мора исплатити“.

„Сад је већ доцкан“ једва измуда Прохаска.

„Доцкан? Зашто би било доцкан“? Запита адвокат зачуђено

„Јер смо ми већ тако рећи свршили“.

„Ви — и Врхцабова“.

„Јуче су нас први пут у цркви изјавили“.

„Та је ли то могуће? Ви — Ви узимате Врхцабову — али реците ми за бога, та како се то догодило“?

Е, тако, догодило се. То знате почиње од оног дана, кад смо ишли у ерески суд због увреде части. Кад су нас звали унутра у канцеларију, седео је господин судца код стола, леђима је био нама окренут, — и писао је. Ваљда га и познајете господин докторе“?

„Јест, видио сам га неколико пута. То је још од старих судија, који би најбоље радио, да иде у давно заслужени мир“.

„Та дабогме, врло је стар исти господин. Сав је већ сед као овца. Али му је лице румено, здрав је то човек. Он је дакле седио нами леђима окренут и писао је. Код другог стола седио је писар са пером у руци, и спремао је тамо нека писмена. Ми смо неко време чекали ћутећи. Онда Врхцабова отвори уста. Та није Боже, да је зинула, већ, не мож' до речи доћи. Али фала Богу, ни мени није мајка запредала језик. Истину сам јој казао, што је онда од мене чула, неће ваљда свог века чути. Све сам јој казао, што ми је било на срцу. Ја сам њојзи све њене грехе тамо изнео, и сваку сам јој увреду двоструко вратио. Та није беснила, плакала, ногама лупала од јада — у кратко, таку смо ларму начинили, да су они господари из других соба сви дошли на врата, а писар је уплашено гледао у господина судца. Овај је само дрмао главом, смешио се, и даље је писао. Кад сам ја моме срцу одлакшао, и кад је Врхцабова од силне вике већ промукла, задене он перо за уво, узме мало бурмута, па се окрене нама: „Но, јесте ли једно другом већ све изговорили што имате“? запита нас он. „Ја мислим да ће сад најбоље бити, да једно другом пружите руку, па да лепо идете кући. Најбоље би било, да се ви као суседи лепо слажете, и да са таким стварима не досађујете нама. Са том вечитом свађом нећете аснити на вашој части а богме ни нашем имању“.

„Е, така су та стара господа“ прекиде га адвокат горко. „Место да су судије, они држе придики. Но, па како се свршила та ствар? Јесте ли се држали онако, како сам вам казао“?

„А шта сам знао радити?“ одговори Прохаска уситњено. „Господин судца нам је тако од срца говорио, и онако некако у шали, да смо напослетку и нехотице, онако пола у смеју, пружили једно другом руку“.

„Но! Лепо сте израдили!“ повиче адвокат, и ходао је оштро по соби.

„Зар ви тако слушате мој савет? Па на што га онда иштете? За што онда тужите! И за што правите тај трошак? — Али истина, ја сам сметнуо с ума, да сте се ви верили. За што вас господин судца није одмах и прстенуо“?

„Та, оно како да рекнем, готово и јесте. Кад смо ми пружили једно другом руку, он рече онако у смеју, да би ми и на другом месту требало да пружимо руке, па би сва неслога и свађа на мах престала. И онако смо једно другом прилика. Ми смо после тога отишли кући, свако другим путем. Идуће недеље био сам у цркви у М. па је господин капелан тако лепо придиковао о слози и љубави к ближњему; сунце је тако весело сијало кроз велике прозоре, на позлаћене слике и руже у олтару, на школску дечицу и на остали народ, да ми се нешто срце отворило. Па кад сам преко поља ишао кући, кад сам видио, како се божји благослов излио на усеве, кад сам видио оне бубице, мушице и лептирове, како весело лете и зује, онда ми је и нехотице пао на памет добри савет старог господина судца. И што сам даље ишао, то сам све већма осећао, да би жељени покој најпре

добило, и вечите распре најпре прекинуо, кад би се оженио са Врхцабовом. Онда сам промислио, да она није ни тако ружна, да је добра газдарица, а наше се куће сучељавају. У таким мислима доспем до гостионице. Ту станем, уморан и знојаван, па погледим на то пријатно здање, како се лоза до крова попела; погледим у башту, како се напред лепо расцветао сунцокрет, гледим у авлију, па ми се нешто стужи. Док је моја покојна била жива, и код мене је било тако. У тај пар спазим Врхцабову баш пред-а-мном на прозору, где залива цвеће. Кад сам је тако изненада опазио, а ја се и нехотице машим капе, и она ме отпоздрави исто тако љубазно: „Помоз' Бог, комшија! Зар нећете свратити на чашу вина? Ја уђем у гостионицу — и — и —“

„Па што сте онда дошли к мени? Оћете ли да вам начиним брачни уговор“?

„Не, због уговора ћемо доћи ових дана обоје заједно овамо. А сада ми је нешто друго на срцу“.

„Па хајде, реците“!

„Ми смо се већ удесили за ствари, што ће бити наше заједничко добро. Моја будућа њива сучељава се, — као што знате — с оне друге стране са њивом онога мајстора Мареша. А то вам је опак човек — та знате његова је њива на тој страни, па је начинио — знате — ногостуи кроз њену њиву —“

Лице адвокатово се разведри.

„Чекајте, газда, полагао“ рече он. „Морамо све по реду написати. Чекајте, за тога препреденог Мареша морамо зарезати оловку. Тако! Овде дакле стоји — или је бар стојала јабука, а овамо даље и т. д. —“

КОВЧЕЖИЋ.

Г Л А С Н И К.

— Ц. и кр. заједничко министарство, послова Босне и Херцеговине, издало је позив на прикупљање прилога на пострадале од поплаве у Босни и Херцеговини. У позиву овом цртају се страхоте које су наишле на бедно становништво усљед поплаве, и умољавају се сви они, којима је на срцу несрећа невољника, да приложе ма како смерни дарак, који ће се најзахвалније примити и предати на своје одређено место.

Прилоге примају уредништва листова, тако исто и ц. и кр. заједничко министарство у пословима Босне и Херцеговине у Бечу I. Johannesgasse 5. —

— У прошлом броју донели смо објаву прославе двадесетогодишњег опстанка *субошичке добротворне задруге Сркиња*. Сада је изишао позив на прославу, која ће се држати на појутарје нове године 2. (14.) јануара 1897. У свечаној седници ће говорити г. Антовије Хаџић почасни члан задруге, и изнеће 20-годишњи рад

задружни. Распоред беседе, која ће се тога дана у вече одржати овај је: 1. Говори г. Аркадије Варађанин. 2. а. Сањарија из Оберона од Вебера, свира на виолинчелу г. Евђеније Стојановић, прати га на гласовиру г. Фр. Гал, б. Смеса српских песама, свира г. Евђеније Стојановић. 3. а. Хајд у коло од Зајца, б. Славуј тица од поп Мије, пева гђа Мила Рајићка, прати је на гласовиру г. Фрања Гал. 4. Feu Follet од Е. Prudent-a, свира на гласовиру гђца Зорка пл. Рогулићева. 5. Пастир на стени од Шуберта пева гђа Мила Рајићка, прати је на вијолончелу г. Евђеније Стојановић, а на гласовиру г. Фрања Гал. Између игара продаваће у дворани код женских улазних врата госпођице: Олга Зарићева, Даница Коњовићева, Вера Мапојловићева, Јованка Јанковићева, Илонка Теке, Зорка Сибнићева, Катица Крнајска, П. Мица Продановићева и Милосава Мијатовићева цигаре, цигарете, руже и шампањца по ове цене: руже 20 новч., цигара 20 новч., цигарета 10 новч., чаша шампањца 1 круна.

— Српска женска добротворна задруга у Митровици прославља трећи дан Божића 1896. *прво своје свечарство*, у дому српске правосл. црквене општине. Прослава ова скопчана је са забавом вечерњом, дилетантском позоришном представом и игранком, а приређује се у корист задружног фонда и тамошње сиротиње. На забави суделују: Српска црквена певачка дружина у Митровици, госпођице: *Лепосава Адамовићева, Олга Бабићева, Даница Георгијевићева, Ленкица Драгушиновићева, Катица Јовановићева, Мира Радовановићева*, господа: *Славко Георгијевић, Мане Дизјак, Вукашин Ђукић, Јован Јудл, Пера Кристић и Урош Лемајић*. — После службе божје биће освећење свечарске водиче, и резање свечарског колача уз благонаклоњено суделовање свечарске куме, високоблагородне госпође *Љубице ал. Милекића* и задружне председнице госпође *Јелене Срећковић*. Поздравни говор држаће тајник г. *Пера Бојкић*, а декламоваће *Милица Милићева* ученица IV. раз. У вече ће се представљати две шаљиве игре: *Преки лек* од Мите Калића, и *Гушче бучковачко*.

— Просветна задруга Српкиња у Ст. Бечеју приредила је други дан Божића у корист своје благајнице *забавно вече* уз суделовање гђца: *Александре Влаховићеве* и *Исидоре Сомборске*, г. др. *Милана Поповића* и г. *Антон Освалда*.

— Срп. прав. црквено пјевачко друштво

„Слога“ у Сарајеву, приредило је у славу доласка српског Дабро Босанског Митрополита Високопреосвећеног Г. *Николе Мандића*, свечану забаву, на којој су дилетанти представљали Суботићеву „Крет и круну“. —

— И у Панчеву је основана народна кујна за сиромашну школку децу. На фонд тај приложила је и добротворна српска задруга Панчевкиња 20 фор. Годишња чланарина за установу народне кујне износи годишње 1 фор.

— Суботичка српска певачка дружина приређује 11. (23.) јануара у корист своје благајне *Беседу с игранком* уз суделовање петроварадинске војене музике и г. Ф. Гала.

— Српска велика гимназија у Ср. Карловцима приређује у корист сиромашних ученика беседу с игранком на св. три Јерарха 30. јануара (11. фебр.) 1897. у гимназијској дворани.

Ч И Т У Љ А.

† *Никола Димовић (старији)*, вредан трговац и добар Србин, умро је у Нов. Саду 28 новембра (10 дец.) Покојник је био узор вредноће и трговачког маџа, те је својим трудом и вредноћом стекао лепо имање, од кога је један део употребио на подизање српских трговачки кућа у Н. Саду. Био је познат са свога милостива срца према сиротињи, а и иначе је добра чинио, где год је прилике имао. Био је у целом грађанству поштован и љубљен, што се видело и на велељепном спроводу, куда се тако рећи цео Нови Сад слегао.

Нека је покојнику лака земља и вечита упомена.

† *Јован Ђурић*, управитељ учитељске школе у Пакрацу, умро је 29 нов. (11 дец.) у 43 години свога живота. Покојник је био ваљана и вредна школска снага. После свршене учитељске школе, пошље га власт у Беч на педагогијум, где се спремио за учитеља грађанске школе, у ком својству је био у Новој Градишки. Кад је 1894 отворена у Пакрацу учитељска школа, буде постављен покојни Ђурић за управитеља. Ко зна, шта значи то, управљати школом у прво њено доба, тај ће знати уважити спрему и тактичност покојникову. Све до своје преране смрти био је покојник увек одан своме позиву, вршио је своју дужност са одушевљењем, али му се ето није дало, да своју љубав к школи и учитељском позиву пренесе и на које коло оних младића, које је он за тај позив спремао,

јер га ето смрт уграби пре, но што је и једно коло његових ђака, изашло из школе у живот. Покојник је оставио иза себе шесторо незбринуте деце!

Нека је врсном покојнику вечна успомена!

† **Кузман Мунчић**, народни добротвор, умро је на св. Николу, у Великом Бечкерек у 69. години свога живота. У врлом покојнику српски

народ има опет једног знатног добротвора, јер је покојник са врлом супругом својом гђом Емилијом Мунчић, рођ. Векецковом, која је у целој Српству позната као врла родољубка, завештао на просветне цели 200 ланаца земље, коју целу ће супруга покојникова ближе означити.

Нека је слава овом новом народном добротвору, и вечан му спомен!

ИСКАЗ

о скупљеним прилозима као помоћ браћи Србима у Србији и Црној Гори, који су услед поплаве пострадали.

На исту цел приложише:

По 100 фор.: Српска прав. црквена општина, Српска штедионица. — По 50 фор.: Женска Задруга Српкиња Сентомашкиња, Зграда Васе пл. Николића. — По 30 фор.: I. Српска задруга за зајамно помагање и штедњу. — По 15 фор.: Паја Манојловић Марков. — По 10 фор. 55 новч.: Месни школски одбор. — По 10 фор.: Симеон Мајински парох, Софија Новака Голушког, Маца Алексијевић, Српска црквена певачка дружина, Аврам Ђорђевић, Васа Нићин, Лаза Гавански Урошев, Тоша Харић. — По 5 фор. 50 новч.: Стака и Милева Дунђерски. — По 5 фор.: Љубица Шандора Јанковића, Јеврем Пивнички, Зорка Дунђерска, Ленка Мл Каћанска, Ана Каћанска, Политична општина. — По 4 фор.: Стева Нићин, Глиша Манојловић. — По 3 фор.: Коста Пивнички, Катица Дунђерска, Ана Ђорђевић, Катица Л. Каћанска, Ленка Д. Каћанска, Даница Каћанска, Ђура Нићин. — По 2 фор.: Лазар Д. Манојловић, Драгиња Гаванска, Васа Гавански, Неца Вардић, Персида Белић, Нестор Белић, Јулка Попова, Рада Мудрински, Лаза К. Дебелачки, удова Лаза Манојловића, Евица Манојловић, Јелдсавета Теофановић, Катарина Сарић, Ђока Симић Дебелачки, Пера Пивнички, Лазар Каћански парох, Мита Лексић, Шандор Миковић, Др. Момир Павловић, Марија Иванић. — По 1 фор.: Александра Стојановић, Милан Д. Манојловић, Јулка Дра Плавшића, Прока Каћански, Наста удова Дињашки, Мирко Попов, Драгиња Продановић, Никола Н. Николић, Совра Дињашки, Софија Загорица, Младен Савић, Ангелина Дунђерска, Нестор Миковић, Сима Шијачки, Ђура Страјић парох, Везилић Н., Милица Харић, Љубица Р. Стефановић, Гавра Танасић, Милош Штрбачки, Нестор Кнежевић, Милош Пивнички, Ђока Огњановић, Сава Јуришић, Милош Рунић, Милева Лончарић, Мила Вирмичева, Миленик Шарчев, Ђока Продановић, Јеврем Миковић, Сава Дебелачки, Пера Лексић, Софија Дракулић, Велико Каћански, Аришко Павлићев, Лаза Манојлов, Ђула Николић, Љубица Гаванска, Мија Манојлов, Марија В. Рунић, Тима Стричевић, Јоца Манојлов, Ђока Манојлов, Мирко Продановић, Јелена Настић, Кузман Манојлов, Гавра Срђанов, Н. Н., Јулка Дунђерска, Миливој Сивачки ђакон, Сима Кулачић, Љуба Лексић, Лаза Гавански, Данчика Момиров, Даринка Сремчевић, Јеврем Славнић, Илија Славнић, Ђока Киждобрански, Јела Дебелачка, Тоша Николић, Емилија Дињашка, Озрен Загорица, Живко Миковић, Мита Ар. Пивнички, Никола Зурковић, Сима Дебелачки, Сава Чокић, Лепосава Илићева, Наца Станимировић, Младен Већкалов, Новак Миросављевић, Лаза К. Манојловић, Јелена Р. Павлићева, Стева Дедакин. — По 85 новч.: Јула Алексијевић. — По 50 новч.: Самуел Краувер, Ната Сивачки, Паја Сивачки, Пера Сивачки, Аришко Сивачки, Софија Возаревић, Дамјан Станков, Евица Пивничка, Мила Миковић, Марија Ј. Миковић, Софија Лавић, Ката Продановић, Катица Коњовић, Ленка Огњановић, Аца Огњановић, Тоша Јанковић, Тоша Срђенов, Обрад Срђенов, Никола Нићин, Лајош Вад, Јуца Каћанска, Велемир Каћански, Божана Ергелашева, Јелена Гаванска, Јоца Гавански, Милан Настић, Марија Каћанска, Миша Манојлов, Јоца Стричевић, Катица Баскина, Милица В. Курјачка, Пера Ђурђев, Гавра Ђурђев, Љубко Манојлов, Ђока Манојлов, Соса Стричевић, Теца Каћанска, Пера

Каћанска, Марица Туторова, Милан Гавански, Даринка Ађанска, Глиша Рунић, Марија Савић, Александра Савић, Ката Капларска, Евица Дебелачка, Јован Зекић, Љубица Настић, Живан Ергелашев, Пера Капларски, Тима Субашић, Арон Јојин, Марија Фридман, Лаза Миковић, Игњат Срђенов, Ђура Шарчев, Живан Срђенов, Аришко Пивнички, Сока Пивничка, Љуба Нићина, Новак Манојловић, Тоша Романов, Милан Риговљев, Јоца Романов, Ђурица Голубски, Даница Дедакин, Лука Курјачки, Паја Јанковић кројач, Милан Ковачевић, Савета уд. Дињашка, Аца Дињашки, Милош Дињашки, Арсен Ђовић. — По 40 новч.: Кузман Пирошки. — По 30 новч.: Пера Мудрински, Паја Киждобрански, Шандор Цветнаров, Иса Каћански, Ката Ергелашева, Ђока Субашић, Ева Јојин. — По 25 новч.: Ката и Савка Курјачки. — По 20 новч.: Софија Дебелачка, Милица Пивничка, Јела Чобанова, Ђула Ристић, Ева Гаванска, Ката Т. Алексијевић, Мила Курјачка, Тоша уд. Дињашка, Паја Туцаков, Ева Милошева, Алка Сивачка, Данчика Панић, Лаза Лешић, Љуба Шегуљев, Лазар Баскин, Милица Шијачић. — По 18 новч.: Влада Момиров. — По 12 новч.: Мара Лавић. — По 10 новч.: Душан Субашић, Тина Радосављевић, Рада Цветнаров, Милица Каћанска, Даница Шијачић, Матиша Манојлов, Ката И. Алексијевић, Лука Дебелачки, Алло Дињашки, Стојко Каћански, Тима Миковић, Јелка Павлићева, Прока Субић. — По 5 новч.: Мирко Јојин. — Свега 660 фор.

У ствари приложише: Младен Каћански хаљини и рубља, Јелена Павлићева рубља, Драга Крњатина рубља, Василија Настић одела, Вата Пивничка рубља, Катица Каћанска одела и рубља, Јелена Настић одела, Тина Радосављевић рубља, Пера Каћанска рубља, Марица Туторова рубља, Милева Лончарић мараму, Иванка Момирова рубља, Катица Л. Каћанска одела и рубља, Софија Продановић платна за одело, Пера Штрбачки рубља и одела, Пера Парошки пар опанака, Стеван Вагатовић пар опанака, Евица Дебелачка одела и рубља, Вата Славнић одела и рубља, Јела Дебелачка рубља и одела, Алка Субакова рубља и одела, Ната Сивачка рубља и одела, Љуба Лексић рубља и одела, Лука Дебелачки рубља, Милица Харић рубља и одела, Пера Мудрински рубља и одела.

Половина горенаведене своте — 330 фор. — послата је „Одбору у помоћ пострадалијем крајевима од вода“ на Цетињу, а друга половина — 330 фор. — послата је „Одбору за прикупљање помоћи пострадалим од поплаве“ у Београду с молбом, да се исте по одређеној цели даје спроведу. Ствари пак, које су скупљене, све су послате на поменути одбор на Цетињу.

И новац и ствари прикупљене су неуморним заузимањем поштов. чланица „Добротворне женске задруге Српкиња Сентомашкиња“.

Износени овај исказ на јавност, не може пропустити „Женска Задруга“, а да и овом приликом у име пострададе браће не благодари свима племенитим дародавцима, кличући им: Живели много и дуго, себи на радост, бедницама пак на велику утеху!

Бач-Сентомаш 2. (14.) децембра 1896.

У име „Добротворне женске задруге Српкиња Сентомашкиња“:

Катица Л. Каћанска,
благајкиња.

Марија Иванић,
начелница.

ИСПРАВАК.

У исказима добровољних приложника за „базар с игранком“, што је приредила добротворна задруга Српкиња Новосаткиња, а који је изашао у последњем броју из прошле године, поткрале се две погрешке, које молимо, да се исправе; а наиме: међу приложницима од 5 ф., стоји, да је приложио директор Вароши, а треба: Варошка кућа (мађистрат). Међу приложницима од 2 ф., стоји: Бојкић, а треба гђа Милица Јојкићка.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Гђи ** — Није до нас кривица, што се редовно не износи у листу радња добротворних задруга Српкиња. Ми имамо сталну рубрику за то, но која се не испуњује кривицом перовођа женских друштава, који би требали редовно да нам шаљу извештаје о раду задружном. Започните код перовође ваше задруге, ваљда ће се и они други онда сетити.

ПРИЈАТЕЉИ НАШЕГ ЛИСТА:

1) *Гђа Савна Суботић* из Београда изволела је претилатити један примерак нашег листа за српску школу у Добринцима у Срему.

2) *Г. Богдан М. Рајновић* учитељ у Башахиду претплатио је један примерак нашег листа,

који се шаље г. Даринци Радојчићевој, приправници у Сомбор.

ЈАВНЕ ЗАХВАЛЕ.

I.

Госпођа Драгиња Радосављевићка редовна чланица Д. З. С. П. подарила је нашој Задрузи 100 ф. словом сто форивата. Овим даром постала је поштована госпођа добротворка наше Задруге. Одбор добротворне Задруге изриче јој на овом лепом дару топлу благодарност и кличе јој од срца: Живела!

Из седнице одбора добротворне Задруге Српкиња Панчевачких држане 4. Децембра 1896.

Даница Чакловић,

у име перовође.

Олга пл. Јагодић,

председница.

II.

Христијанском љубављу испуњена и пошт. читаоцима цењеног „Женског Света“ позната добротворка дечија и сиротиње: гђица Нина (Ана) Николић из Иланце, како прошле тако и ове године лицем на св. Николу снабдела је топлом одећом 12 сиротих ученика-ца на овдашњим школама. —

На том племенитом делу у име обдарених сиротана и сиротица а уз топле молитве за здравље и дуг живот високе добротворке, свесрдну захвалност изјављује

У Иланци 9. (21.) децембра 1896.

Душан Ламбрин,
учитељ.

Позив на претплату.

Новом годином 1897. улази лист „Женски Свет“ у своју дванаесту годину. Већ сама та околност говори, да наш лист подмирује праву потребу како наших добротворних задруга Српкиња, чији је орган, тако исто и наших осталих Српкиња, које хоће да се разбирају о свему, што у њихов позив као добрих матера и домаћица спада.

Лист наш доноси осим чланака који се у опште женскиња тичу још и чланке из васпитања, хигијене, економије; доноси поучне, књижевне и уметничке белешке. Осим многих других поучних ствари за домаћице, доноси наш лист још и забаву. Уредништво ће се потрудити, да у свему одржи овај лист на оној висини на којој су слични листови у других народа.

Цена је листу тако малена, да га може свака Српкиња држати. Учтиво умољавамо наше поштоване женске добротворне задруге, као и остале образоване Српкиње, да се око скупљања претплате заузму, а досадашње наше поштоване скупљаче и скупљачице молимо учтиво, да нам и на даље учине ту љубав, па да скупе претплату.

„Женски Свет“ излази сваког 1. у месецу на читавом табаку, и стаје на целу годину само **1 Фор.** а. вр. За Србију 2¹/₂ динара.

Овај број шаљемо свима нашим поштованим претплатницима лањским, у нади, да ће га они и даље држати, а тако исто овај први број још и свима онима, за које држимо, да ће овај лист држати. Свакога, ко не мисли наш лист држати молимо, да нам овај први број врати, да се знамо равнати.

Рукописе и претплату ваља шиљати само на уредништво „Женског Света“, а не на име којег уредника.

Уредништво „Женског Света“.

САДРЖАЈ: Напредни век. — Мати, од Данице Чакловић. — Бадње вече од С. С. — У кајању. — Радња добротворних задруга. — Дописи — Белешке. — Листак: Јабука новела од Сватоплука Чеха. — Ковче жић. — Исказ о добровољним прилозима. — Јавне захвале. — Пријатељи листа. — Одговори уредништва. — Позив на претплату.